

Hunden

– ett uppskattat redskap i socialt arbete

Innehåll

1	Inledning.....	2
1.1	Syfte.....	2
1.2	Avgränsning.....	2
1.3	Metod.....	2
2	Litteraturgenomgång.....	3
2.1	Hundens historia och bakgrund i samhället.....	3
2.2	Biofiliteorin.....	3
2.3	Empati mot djur och människor.....	4
2.4	Effekter som djurägare.....	4
2.5	Effekter vid umgänge med djur.....	4
2.6	Särskilda effekter för unga med sällskapsdjur.....	5
2.7	Särskilda effekter för äldre med hund.....	6
2.7.1	Lugnande inverkan.....	6
2.7.2	Inspirationskälla till aktivitet och gemenskap.....	6
2.7.3	Känsla av glädje och tillit.....	6
2.7.4	Ökad självkänsla.....	7
2.8	Särskilda effekter för funktionsnedsatta med hund.....	7
2.9	Verksamheter med hund.....	7
2.9.1	Verksamhet med hund och barn.....	8
2.9.2	Verksamhet med hund i behandlingsarbete.....	8
2.9.3	Verksamhet med hund och äldre människor.....	10
3	Undersökning.....	13
3.1	Hundpatrullen.....	13
3.2	Minskat utåtagerande och ökat lugn.....	13
3.3	Hunden läser av sinnesstämningen.....	13
3.4	Positiv utveckling hos arbetstagare.....	14
3.5	Större självförtroende och mer flexibilitet.....	15
3.6	Handledare och arbetstagares upplevelse av hundarna.....	15
4	Slutdiskussion.....	17
5	Källförteckning.....	19
5.1	Forskningsrapporter.....	19
5.2	Internet.....	19
5.3	Andra källor.....	20

Bilagor

Intervju handledare hundpatrullen.....	Bilaga A
Intervju arbetstagare hundpatrullen.....	Bilaga B
Björn Favela, e-post.....	Bilaga C

1 Inledning

Jag har alltid varit intresserad av hundar, och när jag var 12 år skaffade min familj vår första hund. Efter det hände så mycket med mig. Från att ha varit otroligt blyg, gick jag till att kunna prata med andra okända människor och till och med till att bli ledare och hundinstruktör och säga åt andra vad de ska göra. Jag fick bättre självförtroende, jag fick ett intresse, jag hade en kompis i vått och torrt och fick daglig motion. Jag fick också ett ansvar och mognade mycket fort tack vare hunden (som senare blev fler hundar). När jag under tonåren hade deppigare perioder var det hunden som fick mig att gå ut.

Jag vet att hundar har hjälpt människor på olika sätt, och inte bara mig, och det är något jag verkligen vill veta mer om. Därför har jag valt att skriva om hundens effekter på människans hälsa och välbefinnande, samt hur man kan använda sig av hunden för detta. Jag tror att användningen av hunden är något som är på framåtmarsh både bland forskning och rent praktiskt ute i samhället. Min förhoppning är att ge både dig och mig ett hum om detta och kanske ge idéer för ett nytt arbetssätt i framtiden – med hunden som redskap.

1.1 Syfte

Syftet med detta arbete är att ta reda på hur hunden påverkar vår hälsa och vårt välbefinnande. Dessutom kommer det att tas upp exempel hur man kan arbeta med detta. Målet är att upplysa om hunden som redskap – en metod som jag tror kan vara på stark framåtmarsh.

1.2 Avgränsning

Detta arbete kommer att ta upp hundar som arbetar för människans hälsa och välbefinnande. Alltså kommer man inte kunna läsa om de klassiska hundarna i samhällets tjänst, så kallade tjänstehundar (ex. polishundar, försvarsmaktshundar, räddningshundar o.s.v.). Arbetet kommer heller inte att ta upp service- och signalhundar (ex. blindhundar, dövhund, diabeteshundar o.s.v.). I detta arbete kommer man istället att kunna läsa om hundar som arbetar främst inom socialt arbete.

1.3 Metod

Då det är ont om böcker i ämnet, kommer jag till största delen använda mig av forskningsrapporter som källor för mitt arbete. Dessa kommer jag att leta efter på Internet, då jag anser att det är den lättaste platsen för att hitta dessa forskningsrapporter.

Jag kommer att bege mig ut i arbetslivet och ha praktik på Hundpatrullen, Ekerö Kommun (mer om Hundpatrullen finns i arbetet), för att se hur detta ser ut rent praktiskt. Där kommer jag även genomföra en undersökning i form av intervjuer, för att ta reda på egna fakta.

E-mailkontakt kommer att användas som intervjumetod för att få veta mer om användningen av hund i skolverksamhet.

2 Litteraturgenomgång

Under denna rubrik presenteras forskning. Först presenteras hundens historia och bakgrund i samhället och därefter tas ämnen som biofiliteorin och empati upp. Senare redovisas hundars och andra sällskapsdjurs positiva effekter på människor generellt, och slutligen tas särskilda effekter mot målgrupperna unga, äldre samt funktionsnedsatta upp.

2.1 Hundens historia och bakgrund i samhället

Hunden har varit vid människans sida i över 15 000 år. Vissa forskare tror att det är ännu längre än så. Från början användes hunden antagligen till vakt, jakt, mat och som kläder. Idag räknar man med att det finns runt 950 000 hundar i Sverige (vilket betyder att ungefär var femte hushåll i landet har hund), och dess användningsområden har breddats ofantligt. Man använder idag hundar för jakt av olika slag. Varje jakthund är särskilt framavlad för just sitt ändamål och sätt att jaga. Vakt är ett annat arbetsområde som dagens hundar används till, likväl som vall- och herdehundar som antingen kan valla boskap eller skydda det från hot. På senare år har man börjat bruka hunden som hjälp i vardagen på andra sätt. Det finns service- och signalhundar som stöttar sin ägare som kan vara t.ex. döv, blind, ha epilepsi, ha diabetes eller ha en fysisk funktionsnedsättning.

Man använder den även som räddningshund, försvarsmaktshund, polishund, tullhund, eftersökshund/spårhund, sökhund av olika slag/preparat, men även till sällskap och som hobby, kanske för tävling i hundsport.

Något som uppmärksammas allt mer under åren är hundens positiva effekt på människor. Så kallade vårdhundar och terapihundar blir därför allt vanligare. (Karlsen, 2006)

Intresset och forskningen för sällskapsdjur inom vården har ökat tydligt de senaste åren, både i Sverige och internationellt. Sverige ligger dock efter många andra länder på att ta tillvara på djurens positiva effekter. Länder som England, USA och Frankrike har länge använt sig av sällskapsdjur inom både skola, vård, omsorg och kriminalvård. (Borgö & Martis, 2011)

Det kan vara intressant att nämna att ”Sveriges riksdagsledamöter anser att sällskapsdjur har en positiv påverkan på människors hälsa samt uppger att de är positivt inställda till att djur vistas på äldreboenden.”¹

2.2 Biofiliteorin

Biofiliteorin är en evolutionsteori. ”Den innebär att människan genom sin biologiska utveckling är en del av naturen och i sina gener har en attraktion till djur, vilket gör att samvaro med dessa leder till avslappning och minskad stressnivå.” (Sandström & Stenlund, 2005, s.7)

Djur och natur ska alltså ha påverkat vår hälsa. Genom århundranden tillsammans med hunden, har vi lärt oss att hunden hjälper oss vid jakt och vakt, och därför tros människor kunna slappna av med hundar. Dock gäller inte detta om man uppfattar hunden som stor och aggressiv, vilket istället väcker negativa känslor och alltså inte ger denna avslappnade effekt. (ibid)

Umgänget och kontakten med djur förmodas stilla ett grundläggande mänsklig behov. (Silfverberg, 2009)

¹ <http://www.svth.se/om-foreningen/terapihunden/>

2.3 Empati mot djur och människor

Forskning visar att de som känner empati för djur, även känner empati för människor. Kvinnor känner dock mer empati för djur än vad män gör, vilket kan vara en parallell till att kvinnor även är mer benägna att känna empati för människor. Om ett barn är grymt mot djur, så sägs det vara en indikation på att det även har en låg empatisk förmåga mot människor, vilket kan leda till framtida våld mot människor. (Carlson, 2006)

2.4 Effekter som djurägare

Några effekter som nämns om hundägare är att de får motion, som i sin tur leder till att man kan koppla av och lägga bort dagens stress. Man får möjlighet att komma ut i naturmiljöer, som faktiskt redan efter 5 minuter ger en avkopplande effekt. Även mysstunder med hunden kan ge avkoppling. (Sandström & Stenlund, 2005)

Studier har visat att djurägare lever ett mer harmonisk liv än andra, och att de har lägre blodtryck och kolesterolvärde än människor utan sällskapsdjur. Djurägare drabbas heller inte i samma utsträckning som andra av hjärt- och kärlsjukdomar. (Forsman & Forsman, 2006)

Hundägaren känner också socialt stöd, att man får bli sedd och att man lättare får kontakt med andra människor. Hunden fungerar som en isbrytare. En känsla av kontroll infinner sig också när man kan välja vilka föreningar man vill vara med i t.ex. eller att man har kontroll över hunden.

Negativa effekter som kan följa som hundägare, är t.ex. när man upplever det stressigt att hinna med hunden, när den inte gör som tänkt, när man känner sig bunden och när det kan kännas jobbigt att lämna den. (Sandström & Stenlund, 2005)

Sällskapsdjur ökar människans trygghetskänsla, sammanhållningen i familjen, man tål vardagsstressen bättre och man får bättre återhämtning och rehabilitering från olika psykiska besvär samt hjärt- och kärlsjukdomar. Depressionerna är färre, immunförsvaret bättre och läkarbesöken färre. (Löwdahl, 2006)

2.5 Effekter vid umgänge med djur

Rent generellt, visar forskning på effekter som positivare livssyn, större mening i tillvaron och ökad egenkontroll när man umgås med sällskapsdjur. (Löwdahl, 2006)

Umgänget med sällskapsdjur kan påverka människors hälsa och välbefinnande positivt. Att ha ett sällskapsdjur i omgivningen kan bland annat minska risken för att hjärtproblem utvecklas, sänka blodtrycket, minska känsla av ensamhet, stärka moralen och öka det sociala samspelet. Man kan uppleva tillvaron mer meningsfull, eftersom djuret ger oss något att göra och någon att ta hand om. Hunden kan sedan ge oss känslomässigt stöd när det krävs. Samspelet och relationer som kan uppstå mellan hund och människor kan ha samma påverkan på oss som mänskliga relationer. (Borgö & Martis, 2011)

Just hunden är relativt lätt att träna och är dessutom omtyckt av många i samhället. Hunden kommunicerar på ett rakt sätt och visar tydliga signaler. Det gör att de upplevs som behagliga och trovärdiga att umgås med. Ofta bjuder hunden in till samtal bara genom att finnas där och fungerar som ett ”socialt smörjmedel”. Hundar dömer heller inte och tycker om människan för den man är.²

² <http://www.svth.se/om-foreningen/terapihunden/>

Den stora fördelen med sällskapsdjur överlag, är att de inte kräver någon verbal kommunikation. Djuren verkar direkt via våra sinnen, och denna sorts kommunikation har visat sig främja kreativitet, problemlösning och ger dessutom människor träning i att kunna formulera sig verbalt på en högre nivå. Den här icke-verbala kommunikationen uppfattas också som stödjande och stressreducerande. Hunden ställer aldrig några frågor och den lyssnar alltid, och det utan att lägga värdering i det man säger. Djur är accepterande, förmedlar engagemang och fokuserar inte på problem som finns hos den de möter. Hundar ställer relativt få krav, är i princip alltid glada över att få träffa sina bekanta, och man får både ge och ta emot tillgivenhet. Man får snabb positiv feedback tillbaka, såsom svansviftning, när de får uppmärksamhet av oss. (Löwdahl, 2006)

De flesta teorier om samspelet mellan människa och hund, tar upp vikten av en relation mellan hunden och ägaren, just för att maximal effekt av hundens positiva påverkan ska kunna komma fram till fullo. Positiva effekter tillkommer även vid möten där man inte har någon närmare relation till hunden, men de effekterna är endast kortvariga. (Sandström & Stenlund, 2005)

För att kunna uppnå de positiva effekterna är det också viktigt att man är positivt inställd själv till djuret man möter. (Löwdahl, 2006)

2.6 Särskilda effekter för unga med sällskapsdjur

Forskning pekar på att ” barn först och främst vänder sig till sina husdjur när de känner sig rädda eller osäkra”. (Sundin, 2004, s.12)

Hunden fungerar som en lekkamrat som aldrig dömer, och just den undersökande leken är viktig för barns utveckling. När barn umgås med djur kan denna sorts lek ske. Barn med sällskapsdjur får också upptäcka att djuren skiljer sig från oss människor, vilket i sin tur ökar dess förståelse för vem man själv är. Djur älskar villkorslöst och det ökar självkänslan hos barn. Vidare ställer sällan djur krav på samma sätt som vuxna människor kan göra, och dessutom minskar oron över att uppfylla krav om barnet kan ha ett djur som stöd. (ibid)

Barn som växer upp med djur visar tendenser till att vara mer sociala än barn som inte växt upp med djur. Dessutom lär sig barnet fokusera på en annan individs behov, vilket lär dem att känna mer ansvar. Barn tillsammans med djur tycks också mogna snabbare. (Sundin, 2004) De får också lära sig att knyta an till en annan individ, en viktig egenskap då det är en grund för framtida sociala relationer. (Löwdahl, 2006)

Att kommunicera med djur sägs öka barns förmåga att kommunicera icke-verbalt, även med andra människor. Barnen tvingas tyda och läsa av sina djur för att förstå, och de lär sig andra koder och signaler än andra barn. Man tror också att det kan medföra att dessa barn blir duktigare på att läsa av hur andra människor mår samt att visa empati och förståelse. (Forsman & Forsman, 2006)

Ett medvetet arbete mellan barn och djur ger barnen en helhet, genom att t.ex. få se hur ett liv föds, och kanske även hur ett liv slutar. Många gånger sker den första kontakten med döden i samband med ett djur. Det blir då ett naturligt sätt att komma i kontakt med detta, och det är viktigt att det finns tid för att prata om det. (Forsman & Forsman, 2006)

En undersökning visar att barn som har sällskapsdjur är mer involverade i fritidsaktiviteter än barn som inte har sällskapsdjur. (Wibäck, 2009)

Allergifrågan är något som ofta kommer på tal i samband med djur. ”Aktuell forskning visar dock att barn som lever tillsammans med djur får ett bättre utvecklat immunförsvar än andra barn. Samtidigt som djurs närvaro kan ge upphov till allergiska reaktioner kan djurens närvaro alltså också motverka detsamma genom att umgänge med djur i tidig ålder minska riskerna för att allergi utvecklas.” (ibid, s.19)

Undersökningar har visat att hundens närvaro sänker pulsen och lugnar i stressade eller oroliga situationer. Att använda hunden vid t.ex. provtagningar på barn eller vid inlärnings svårigheter har visat sig ge rörande resultat.³

2.7 Särskilda effekter för äldre med hund

I en svensk studie undersöks hur vårdpersonal inom äldreomsorgen uppfattar hundens medverkan. Resultatet delades upp i fyra delar; lugnande inverkan, inspirationskälla till aktivitet och gemenskap, känsla av glädje och tillit, samt ökad självkänsla. (Borgö & Martis, 2011)

2.7.1 Lugnande inverkan

Hundarna visade en lugnande effekt. De äldre verkade mindre ångestladdade genom att de ägnade tiden åt hunden och även de psykiska besvären kunde synas som bortglömda under tiden hunden var närvarande.

Att få koppla en hund upplevs som lugnande, och många av de äldre verkade sakna beröring och närhet.

En stark tydlig effekt är att medicineringen av sömntabletter minskat hos de patienter som fått besök av vårdhunden, samt att behovsmedicineringen av oro- och ångestdämpande läkemedel minskat. En annan informant uppgav att detta skulle kunna uppnås om hundarna varit där mer regelbundet. (ibid)

2.7.2 Inspirationskälla till aktivitet och gemenskap

Hunden stimulerade till rörelse, och de äldre ansågs inte tänka på att de tränade. Rörelserna kunde vara promenad eller sjukgymnastik med hunden, att hålla upp vatten i en skål och ställa ner på golvet, eller att lyfta upp benet så att hunden kan hoppa över det.

Genom olika sorts spel som aktiverade både hunden och de äldre, kunde de äldre få öva på sina kognitiva förmågor genom färger och former. Samtidigt får de träna sina fingerfärdigheter i att plocka med olika saker. Genom att spela memory med bilder på hunden kunde man träna minnet.

En annan effekt med minnet var att de som tidigare haft hund påmindes om den eller dem och började berätta. Personalen ansåg också att de äldre fick använda sina sinnen i mötet med hunden, då de hela tiden kände, luktade och tittade.

Hunden blev ett samtalsämne och uppmuntrade på så sätt till gemenskap på avdelningarna. Många av de äldre som kunde upplevas som tillbakadragna och tysta, började prata om hundar med både personal och andra boenden. (ibid)

2.7.3 Känsla av glädje och tillit

Personalen berättar hur många äldre levtt upp och öppnat sig när hunden klivit in i rummet. Vissa äldre som tidigare verkat näst intill apatiska har börjat prata. De äldre kände förtroende för hunden i och med att de visste att den inte skulle föra det man sagt vidare. Umgänget är

³ <http://www.svth.se/om-foreningen/terapihunden/>

kravlöst och man kan bara få vara med hunden och gosa. Vårdhunden kunde bidra till mycket glädje, vilket kunde synas på kroppsspråk och ansiktsuttryck hos de äldre. Denna glädje kunde bestå även när hunden inte var på plats. (ibid)

2.7.4 Ökad självkänsla

Något som verkade lyfta de äldre var att de fick vara med och bestämma vad hunden skulle göra och vara aktiva på så sätt. En del av personalen ansåg att vårdhunden kunde ge de äldre en känsla av kontroll när den lydde dem, och det i sin tur ledde till ökad självkänsla. De fick känna sig viktiga, fick uppgifter och vågade ta mer plats. (ibid)

2.8 Särskilda effekter för funktionsnedsatta med hund

I en undersökning bland funktionsnedsatta människor som skaffade servicehund visade det sig att de påverkades signifikant på områden som självkänsla, delaktighet i samhället och psykologiskt välbefinnande. Antalet timmar där personlig assistens i hemmet behövdes, minskade med 70 %. (Wibäck, 2009)

I samma arbete kan man läsa om ett projekt där hundträning testas om det kan vara ”en pedagogisk resurs för lärande i arbetslivet bland deltagare i daglig verksamhet”. I resultatet kan man bland annat läsa att man kommit fram till följande:

- ”Hundträning kan bidra till arbetsglädje och lustfyllt lärande
- Hundträning kan utgöra en källa till kreativitet
- Hunden kan utgöra en resurs i egenskap av en kompis att utvecklas med
- Hunden kan verka som en interaktionsskapare
- Hunden kan fylla en viktig roll som källa till tilltro
- Hundträning kan utgöra en resurs för kompetensglädje och kompetensutveckling
- Hundträning kan skapa tillfällen att reflektera kring såväl eget som andras lärande
- Hundträning kan utgöra en effektiv resurs för personlig utveckling som främjar lärande i arbetslivet
- Ytterligare en viktig funktion i människans tjänst kan tillskrivas hunden – en pedagogisk resurs för människor i en daglig verksamhet
- Det finns såväl ur ett samhälleligt som ur ett individuellt perspektiv behov av – och goda skäl för – att människor med funktionsnedsättning får ökade möjligheter att ha djur i sin närhet”

Dock nämner författaren att en förutsättning är att ha viljan samt ett djurintresse. Samtliga deltagare i projektet hade själv valt att arbeta med hundar långt innan projektets början. (ibid)

2.9 Verksamheter med hund

Under denna rubrik kommer tre olika verksamheter användas som exempel för att visa hur man i praktiken kan använda sig av hunden i socialt arbete.

2.9.1 Verksamhet med hund och barn

På Mölnboskolan i Södertälje finner man Keo, en Amerikansk Akita. Att Keo finns på skolan är en kombination av husse, Björn Favelas idé och en förfrågan från skolan. Björn skaffade Keo i juni, och hade redan från början gjort ett aktivt val och valt en hundras som han ansåg vad lämplig för ändamålet. I augusti hörde skolan av sig med en förfrågan om han kunde tänka sig att ta sig an en mellanstadieelev med särskilda behov. *”Här kunde jag kombinera min egen kompetens med alla de socialpedagogiska hjälpmedlen som Keos närvaro innebär.”*(se bilaga C)

En vanlig dag börjar med en lång morgonpromenad med en speciell elev. Keos närvaro motiverar till promenaden – han behöver ju få gå ut och gå. Han bjuder även in till samtal, stimulerar och skapar ett sammanhang där man får utöva sin empati. Efter promenaden får Keo vila på sitt och Björns rum. Där skapar han en lugn och trygg känsla för eleverna. (ibid)

På lunchrasten kan eleverna komma till Keos rum för att träffa honom, möta honom på skolgården eller i skogen som ligger i anknypning till skolan. Björn berättar att kurragömma är populärt, och att eleverna då samtidigt får lära sig om Keos nos och mental stimulering, de får samtala om naturen, lära sig om samarbete och röra på sig själva, bland annat. Björn själv anser att användningen med skolhunden Keo har gett resultat: *”Resultatet är stort och brett, några nyckelord är; trygghet, motivation, glädje, värme, vänskap, empati, förtroende och förtrolighet, gemenskap.”*⁴ (ibid)

2.9.2 Verksamhet med hund i behandlingsarbete

Hassela Gotland är ett kollektiv för unga som kommer från familjer med stora problem, eller så kanske de själva har problem med missbruk. På Hassela bor ungefär 70 ungdomar, och totalt arbetar där ungefär 100 vuxna med olika uppgifter.

Pedagogiken på Hassela bygger mycket på dessa punkter: (Forsman & Forsman, 2006)

- ”Medlevarskap
- Solidaritet
- Demokratiskt förhållningssätt
- Förebilder
- Förhållningssätt till alkohol och droger
- Kollektiva lösningar”

Medlevarskapet innebär att vuxna bor tillsammans med ungdomarna i kollektivet. Som medlevare jobbar man sex veckor i sträck, dygnet runt, och sedan är man ledig i två veckor. (ibid)

Då det råder skolplikt har de även en friskola som är uppkallad efter Hasselapedagogikens skapare. De ungdomar som inte klarar av att gå i skolan, har en egen utformad handlingsplan tillsammans med de sociala myndigheterna. (ibid)

Projektet Bockes Tjänstehundar började med att man tog in narkotikahundar för att söka

⁴ **Sunt liv**, ”Hunden Keo ger elever och lärare arbetsro i skolan”, <http://www.suntliv.nu/Amnen/Psykosocial-arbetsmiljo/Artiklar-om-psykosocial-arbetsmiljo/Hunden-Keo-ger-elever-och-lararearbetsro-i-skolan>

igenom elever och bostäderna efter att de varit på permission. Under tiden hundarna inte arbetade, var de istället med i den dagliga verksamheten och blev fort omtycka av ungdomarna på kollektivet. Man insåg att det fanns ett stort behov för ungdomarna av att umgås med djur, och framförallt hundar. Alex Siggelin, medlevare på Hassela, valde att gå en hundförarutbildning på Hundcampus för Lennart Wetterholm, och därefter kunde man påbörja arbetet med hundarna – Bockes Tjänstehundar. (ibid)

Ungdomarna får själva söka sig till Bockes, och där får de både praktisk och teoretisk utbildning. Efter att ha skrivit på ett kontrakt om hur hunden skötas, får ungdomen fullt ansvar för just sin hund, och lever med den dygnet runt. Därför bildas starka band mellan hund och ungdom. Vissa ungdomar deltog inte i träningen av hundarna, utan levde endast med sin hund och tog hand om den innan och efter skoltid. Detta för att träna upp sin sociala kompetens och för att de själva ville ha större ansvar. (Forsman & Forsman, 2006)

Ca 10 % av de ungdomar som är intresserade, stannar kvar när de insett vad som krävs av dem för att vara hundtränare. Ungdomar som har svårt för enformighet kan till exempel vara bättre lämpade för andra sysselsättningar på Hassela. (Manimalis, 2009)

Arbets sättet med hundarna innebar att man undvek straff och istället belönade rätt beteende. Ett oönskat beteende fick alltså istället konsekvensen utebliven belöning. Inläringen skedde stegvis och upprepades rutinmässigt. Man var noga med att förtydliga att en hund är en hund med allt det innebär. En hund har behov och beteenden som en hund. Medvetet har man tagit tillvara på parallellprocesser i arbetet med hundarna och arbetet med ungdomarna med bland annat gränssättning och tydlighet.

När hundarna blev färdigtränade fick ungdomen träffa den polis som ska ha hunden. Man skakar hand och ungdomen blir tackad för det arbete den lagt ner på hunden. Ofta får man bilder och rapporter om hur det går för hunden i sin nya miljö, vilket lagts ut på hemsidan. På det sättet kan ungdomarna få känna sig stolta, delaktiga och att på så vis ha kunnat betala tillbaka en del av vad man själv belastat samhället med under sin stökiga tid. Många av polisens hundar är uppfödda och grundutbildade av ungdomarna på Hassela.

Personalen kunde se fler positiva effekter av arbetet med Bockes. Bland annat fick ungdomarna in dagliga rutiner och man kom upp varje morgon, vilket annars kan vara svårt. Man var tvungen att rätta sig efter annan individ. Man blev engagerad utanför skoltiden och tog hand om hunden istället för att sitta inne på och titta på TV. Tack vare det gemensamma intresset hundar kunde nya sociala kontakter skapas med såväl andra intagna som med medlevare, och man upplevde också att konflikterna blivit färre i jämförelse med andra kollektiv på Hassela som arbetar med andra sysselsättningar. Medlevare och ungdomar deltar tillsammans i olika hundutbildningar och utvecklas på så sätt tillsammans. Arbetet med ungdomarna främjar dels utveckling av sig själv, men också bilden på sig själv. Bättre självinsikt var ytterligare en effekt, och hundarna ansågs dessutom ge ungdomarna en bra förberedelse för livet efter Hassela. Många ungdomar ville inte vara i skolan, men genom sitt intresse klarade de av att få en utbildning och lyssna en hel dag. I och med att man alltid följde upp det man lärt sig på ett praktiskt vis med hundträning, så fick ungdomarna en bekräftelse på att det de lärt sig i teorin faktiskt fungerade i praktiken. Flera ungdomar hade till och med börjat läsa hundböcker av eget intresse. (ibid)

Ungdomarna själva upplevde det som väldigt positivt att arbeta med hundarna. Detta upplevde de intervjuade ungdomarna:

- Lugn
- Ansvar
- Villkorslös kärlek
- Teamkänsla, man skapade en sorts vänskap som inte kan jämföras mellan två människor
- Man byggde upp ett gemensamt förtroende
- Man fick göra något meningsfullt
- Hade inte hört talas om någon som rymt från kollektivet sedan arbetet med hundar infördes - för då blev ju hunden lidande
- Bättre självinsikt
- Synen på sig själv har förändrats till det bättre
- Lugnare temperament hos sig själv
- Återfått lusten att lära
- Vill bli hundförare i framtiden
- Utökad social kompetens
- Tankar har väckts under långa promenader
- Promenader i naturen gjorde att man blev lugn och harmonisk
- Hunden ansågs kunna läsa sinnesstämningen och man tyckte att man fick större tröst och tillit hos hunden än vad man får av en människa
(ibid)

2.9.3 Verksamhet med hund och äldre människor

Så kallade vårdhundar arbetar på olika sätt beroende på vad målet är och vem som är vårdtagaren. Gemensamt för alla uppdrag är dock att resultaten alltid följs upp och utvärderas. Dessutom har ekipaget tillsammans utbildat sig.⁵

Vårdhundskolan utbildar vårdhundar och Sveriges första vårdhundsteam examinerades maj 2007 i Uppsala, och siffran ökar.⁶

Vårdhundskolan anser i sin broschyr att patienterna förändras på dessa punkter:

”Social träning

- avbrott i vardagen
- social gemenskap
- hunden stimulerar till samtal
- hunden blir en brygga mellan personal och patient.

⁵ <http://www.vardhundskolan.se/images/stories/Faktablad.pdf>

⁶ <http://www.vardhundskolan.se/images/stories/Broschyr.pdf>

Motivation

- hunden motiverar till rörelse
- träningen kommer spontant och blir mer effektiv.

Fysiska och psykiska effekter

- kontakten med vårdhund lindrar depressioner
- övningar med vårdhund förbättrar minnet
- finmotorik och grovmotorik förbättras
- koncentration och uthållighet förbättras
- uppmärksamhet, rumsuppfattning och
- tidsuppfattning tränas
- behovet av lugnande medicinering minskar”

Samt att arbetsplatsen förändras på dessa sätt:

- ”fler sökande till lediga tjänster
- lägre sjukfrånvaro
- mindre personalomsättning
- ökad trivsel
- engagemang och stolthet
- och en viktig bonus – bra PR för enheten”
(ibid)

Terapiahundskolan utbildar terapihundar. Deras ekipages arbete går ut på att, efter en kartläggning av patientens bakgrund och situation, sätta ihop en träningsplan med mål, samt konkreta och realistiska delmål tillsammans med patienten, anhöriga eller personal. Hela tiden utvärderas arbetet man gör, och i slutet av träningsperioden görs en avslutande utvärdering. Hunden finns till som ett redskap som triggar motivationen och som får en att glömma bort att man tränar, för att man haft roligt under tiden. Ett vanligt problem inom vården är att patienten blir den som alltid är i behov av hjälp. Tillsammans med terapihunden blir den istället någon som kan hjälpa någon annan. Man får då känna sig behövd och att man gör skillnad, och fokus på ens egen sjukdom eller handikapp försvinner.⁷

Terapihunden kan även arbeta inom andra områden. Hos sjukvården, psykologen och behandlingshemmen kan den hjälpa patienten att få ett förtroende, vilket kan underlätta för att få snabbare resultat på behandlingen.

Inom sjukgymnastiken kan terapihunden öka motivationen och vara delaktig i övningar som tränar rullstolshantering, fin- och grovmotorik, minnet och känslan med mera.

På skolan och förskolan kan terapihunden finnas till för att underlätta inläring, göra läsningen roligare och för att lära ut samarbete och kamratskap.

Vårdtagare inom hemtjänsten kan uppleva vistelsen mer social och kan bli lugnare och mer medgörlig. (ibid)

Exempel på terapihundsövningar:

⁷ <http://new.terapiahundskolan.se/terapiahunden>

Motorik/fysik

- Knäppa på hunden halsband och annan utrustning
- Göra hinderbanor
- Leka kull
- Rulla boll till hunden
- Belöna hunden med leksak eller godis
- Klickerträning (förf. anm: hundträningsredskap med liten metallbit som ger ifrån sig ett ljud när man trycker på den, markerar för hunden exakt när den gjorde rätt)
- Koppelhantering
- Aktiveringsleksaker tillsammans med hund
- Apportering

Läsa och skriva

- Skriva en historia om hundens liv
- Läsa högt för hunden
- Skriva lappar som hunden sedan apporterar och samlar ihop

Tala

- Be hunden apportera olika föremål
- Hunden apporterar olika föremål patienten ska ge namn, färg, form på
- Ge hunden kommandon att utföra (genom att vara tydlig mot hunden lär sig patienten att vara tydlig mot människor)
- Namnge hundens olika kroppsdelar

Kroppsmedvetenhet

- Namnge huvud, mun, tänder, tunga, svans och så vidare. Jämföra med den egna kroppen, stimulerar till diskussion kring ämnet
- Att sitta med hunden i knät för att känna sina egna kroppskonturer
- Minska neglect (förf. anm: sjukdomstillstånd där man har svårt att uppfatta saker på ena halvan av kroppen) hos strokepatienter genom att placera hunden på den nedsatta sidan under träningen. Stimulera till att använda den förlamade sidan genom att placera apportboken/bollen/träningsredskapet i den handen

Träna upp självförtroende och självkänsla

- Ansvara för att hunden får mat, vatten och mår bra
- Fatta beslut kring hunden, vad den skall ha för halsband, vad man skall träna på o.s.v.
- Lista saker som denne är bra på, och samtidigt lista vad hunden är bra på

Dessutom stimulerar hudens närvaro känsel, minnen, rörelser och motoriken i fingrar, händer och armar. (ibid)⁸

⁸ <http://www.svth.se/om-foreningen/terapihunden>

3 Undersökning

Följande text är resultatet av undersökning i form av två intervjuer på Hundpatrullen, Ekerö. Undersökningen är uppdelad i sex delar, varav den första delen är en introduktion. Resterande delar beskriver bygger på informanternas beskrivningar om verksamheten samt effekterna som hunden gjort i verksamhet. Vissa citat från intervjuerna involveras i texten. Handledaren omnämns ibland vid sitt namn, Malin. Arbetstagaren nämns däremot aldrig vid namn på grund av sekretess. Vissa namn i undersökningen är fingerade, vilket är utmärkt med författarens anmärkning i parantes.

3.1 Hundpatrullen

Hundpatrullen är en daglig verksamhet i Ekerö Kommun, där arbetstagarna arbetar med ”dog walking service”. Bland arbetstagarna finner man bland annat personer med autism, ADD, Asperger, Downs syndrom, och lindrig utvecklingsstörning.

En vanlig dag börjar med frukost i Hundpatrullens lokaler, och klockan 9.00 är det morgonmöte, där man tar upp vad som är aktuellt och vem som gör vad av dagens sysslor. Man väljer då också vem som ska gå med vilken hund under förmiddagens promenad. En dryg halvtimme senare är det dags för förmiddagspromenaden, och då går man och hämtar upp hundarna, som alla finns i närområdet och är betalande kunder. Man har nycklar hem till alla hundar. Handledarna är enligt bestämmelser alltid med och hämtar dem.

Förmiddagspromenaden tar ungefär 1,5 timme. När man har lämnat alla hundar i deras hem igen, utom hushundarna Bella och Wilma, som alltid är med i lokalerna och är handledarnas egna, så är det dags för lunch och alla hjälps åt med sin syssla.

Efter lunch och kaffe är det dags för eftermiddagspromenaden. Återigen väljs hundar, och några stannar eventuellt kvar och städar. Eftermiddagspromenaden är något kortare och tar ungefär en timme att gå, och oftast är det färre hundar som är med. Promenadvägarna varierar. När man kommer tillbaka in efter promenaden och hundarna är lämnade igen, så går man tillbaka ner till lokalen och städar det sista eller gör sina sysslor för dagen. Därefter slutar man.

3.2 Minskat utåtagerande och ökat lugn

Hundpatrullen har funnits i strax över ett år och både handledare och arbetstagare vittnar om den effekt som kommit sedan man började med hundverksamheten.

Malin, handledare på Hundpatrullen, berättar att hundarna tar bort väldigt mycket av utåtagerandet, bara genom sin närvaro. *”Vi kan ha en arbetstagare som kommer in hit på morgonen och är jättemycket uppe i varv och är jätteförbannad för nånting, men så fort den får se en hund så blir den här personen lugn.”* Hon anser att den största effekten med att arbeta med hundar är att de är ”kortisoldämpare” (förf. anm: kortisol är ett hormon som ofta utsöndras vid stress) och jämför med tiden då hon arbetade i café som daglig verksamhet och förklarar *”När vi jobbade i cafét, då flög det stolar alltså. Och det gör det inte här.”*

3.2.1 Hunden läser av sinnesstämningen

Malin anser att hundarna är snabbare och bättre på att känna av humör än vad människor är. *”De känner ju av humör bättre än vad människor gör. Så är det nån som är ledsen, då går ju hundarna till den människan. Och det har hänt... Det finns ju de som är ledsna ibland, och då*

är det ju så, då kommer ju Bella eller Wilma och säger "Hörrdu, vad är det?" liksom, och då får man ju en direktrespons av djuret liksom, medan vi kanske upptäcker det en timme senare, så."

Hon förklarar vidare att man öppnar upp sig som person när man har djur i närheten, och att det skapar möjlighet till en helt annan kommunikation som man annars kanske inte har. Hon ger ett exempel på detta: *"just det här med den här personen som inte har utvecklingsstörning, Asperger och ADD då, och mycket psykiska pålagringar. Och han har vissa dagar när han går och inte pratar med oss. Han svarar inte på tilltal, ingenting. Men – han kan prata med hunden."* Senare i intervjun säger hon: *"Vi kan säga att "Du är fantastisk", och det kan hjälpa lite grann. Men hundarna ger en en direkt bekräftelse på att de gillar nån liksom."*

En intervjuad arbetstagare håller med om att hundarna känner på sig hur man mår: *"Hundarna känner ju av liksom hur... Om man är arg eller nånting sånt. Det känner ju hundarna av..."* På frågan om hur det yttrade sig och vad de då gör när man mår dåligt svarar informanten lite annorlunda än vad handledaren gjorde: *"Ja, de stannar väl till, drar ner tempot liksom."*

På frågan till den intervjuade arbetstagare om det fanns någon situation där en hund var bättre lämpad än en människa som stöd, svarade den tillfrågade: *"Ja, jag har, jag skulle tycka det... skulle va bättre ha en hund när man är deppig liksom, nere..."* På frågan varför en hund var bättre i den situationen gavs svaret *"Ja, det är liksom... Nej men det är väl... De är mysiga, liksom... Lugn, harmoni på hundarna, de... sprider en glädje, som en värme"* och samtidigt bekräftade arbetstagaren att hundar gör på något sätt som inte människor gör.

3.3 Positiv utveckling hos arbetstagare

Malin pratar om att de som går under LSS (förf. anm: "Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade"), ofta får göra som andra säger och inte riktigt ha en egen vilja eller bestämmanderätt. Men i mötet med hunden är det just det man får – man får vara "den bestämmande" och man får vara den som styr. *"Och då vågar man också mycket mer, man vågar säga nej."*

Senare under intervjun fortsätter hon *"de flesta ligger inom autismspektret här och... Man ser inte riktigt det! Alltså du vet, det där har ju liksom hundarna verkligen gått in."* Under praktikperioden på Hundpatrullen fick man träffa människor som med sin diagnos, avvek från den bild man själv trodde att personer skulle vara på. *"... Säger man att "Du har autism" liksom, ja men då "måste" den här personen vara si och så, si och så. Men med olika hjälpmedel, det vill säga hundarna, då behöver det inte alls va så"*. (Malin)

Malin nämner en väckande händelse som skedde dagen innan intervjun. *"Men sen ser jag också hur mycket gott det kan göra för de här personerna som ibland anses ha en hämmad utveckling, men som du till exempel såg igår, då var det ju en tjej som har ganska grav autism, som plötsligt tar ett eget initiativ för att kasta en pinne. Det sker... Det väcker upp nånting, gör det, faktiskt."*

På samma sätt som hundarna har förmågan av sinnesstämning på människor, så kan arbetstagarna ha förmåga att känna av hundarna. *"Så de, enligt pappret, ska egentligen inte ha förmågan till att "Åh gulliga Bella", du vet, eller "Åh, Skurk!"*. Alltså de ska inte ha den förmågan att, enligt papper, men så är det ju inte. De kanske inte har den förmågan gentemot

en människa, men de kan säga såhär till exempel "Åh idag är Bella trött!", men de kan inte se det på mig."

Ett ytterligare exempel på positiv utveckling hos arbetstagare lyder såhär: "innan... så har hon varit väldigt självskadande och väldigt ja, alltså hon har varit väldigt låst i sin diagnos liksom. Och nu är ju hon den lyckligaste människan i hela världen för att hon får jobba med hundar. Det säger ju ganska mycket. Sen kan man kanske inte förklara varför, men det är väl det att hon känner att... Ja, men dels att vi litar på henne, "du fixar det här", men sen också att hon känner att hon, kanske för första gången i sitt liv, får lov att styra nånting själv och får respons tillbaka att hon är helt fantastisk! För de (förf. anm: hundarna) ser ju inte hennes autism liksom. Så hennes utåtagerande, utbrott och självskadebeteenden har helt gått bort. Och det är helt fantastiskt, och det är inom loppet på ett par år bara. Och det kan inte vara nån annan förklaring, för vi har jobbat med henne i många år, då i cafét, så det kan ju inte vara nån annan förklaring än att det är hundarna som har gjort det här för henne."

Arbetstagaren som deltog på intervju anser sig själv ha utvecklats: "... jag har ju utvecklats till, att jag hjälper liksom, att jag hjälper mina medmänniskor och kamrater."

På frågan om denne kunde se utveckling hos de andra arbetstagarna kom svaret: "En del kanske skäller på hundarna. Om inte hundarna, om de drar för... Om hundarna drar för mycket, aa då, brukar ju kanske "Sara" eller nån dra i kopplet för hårt, och sen så man... aa, stå och skälla på hundarna. Och det tycker ju inte liksom... Då blir de såhär som "Vad har jag gjort nu" ungefär."

3.4 Större självförtroende och mer flexibilitet

Under promenaderna går man ofta olika vägar, och ibland till och med helt nya vägar, för hundarnas omväxlings skull. Där märker man att arbetstagarna kan bli mer flexibla. "För att då har de hundarna att fokusera på, så att då gör det ingenting om man svänger åt ett annat håll. Ena dagen åt ett håll och andra dagen åt ett annat, med en person som kanske bara har klarat av då att gå med människor och bara klarar av att gå samma runda varje gång, varje gång. Men har man hunden med sig, då får man plötsligt en frihet, för då kan man fokusera på hunden, och så kan man gå åt olika håll." Vidare fortsätter hon: "... det är ju även flexibiliteten när man sen är utan hundarna, att hon liksom klarar att "Nu går jag till bibblan", "Jag gör det här själv".

Något som Malin upptäckt och pratar om under intervjun är självförtroende och självkänsla som ökat. Att man är någonting, och att man kan ta stolthet i det jobb man utför. Hon berättar att man skapar en slags trygghet i vardagen där hunden kan hjälpa, men att man sedan "vågar ta steget ut och göra saker som man kanske inte hade gjort innan, för att man har fått så mycket..."

"... det självförtroendet, det bär ju de med sig till andra saker. Hade vi bett arbetstagarna skriva den här klagomålsappen, som vi skrev igår, för ett år sen, alltså precis när vi hade börjat, eller ett och ett halvt år sen, då är det inte säkert att alla hade skrivit. För de hade inte trott på sig själv. Så det är vad jag tror att... Hundarna gör att man tror på sig själv. Alltså man får ett självförtroende som gör att man kan göra andra saker också."

3.5 Handledare och arbetstagares upplevelse av hundarna

Båda parter berättar under intervjuerna att man får kärlek av hundarna, och det oavsett hur man är. Malin vidareutvecklar: "uppskattning, att man liksom får vara precis hur sjutton som

helst, men ändå liksom få den här uppskattningen av någon, och i detta fallet hundarna då. För de dömer ju inte.”

Frågan om vad som var positivt respektive negativt med att arbeta med hundarna ställdes. Malin berättar: ”Det mest positiva är väl att, som jag sa innan, att det skapar en lugnare miljö, mer kärleksfull miljö... Och jag tycker inte att det finns nåt negativt, jag har inte upptäckt det än i alla fall.”

Den intervjuade arbetstagaren har däremot hittat en nackdel med hundarna – när de drar i kopplet. *”När de drar i kopplet, det är det enda som är negativt. Och det positiva, det är att de ger en massa kärlek och såna saker. Så man blir, ah... Man blir glad...”*

Malin förklarar under intervjun att hon alltid trott på kombinationen mellan djur och människor med utvecklingsstörning eller psykiskt handikapp. *”För att då kan man inte bete sig hur som helst heller runt omkring djuren. Och på nåt sätt så vet ju de detta. Det blir en behagligare arbetsmiljö på nåt sätt.”* Hon poängterar också att det inte bara är arbetstagarna som är gynnade av att det är hundar på arbetsplatsen, utan även handledarna.

Slutligen funderar Malin på om alla hundar kan göra skillnad. *”Jag tror att det måste vara en viss typ av hundar som kan göra det. För att vissa hundar är inte intresserade så av alla människor. Men som Skurk till exempel, och Bella, de är ju två perfekta exempel på... Jag tror att de måste vara väldigt lyhörda på människor överhuvudtaget, alltså...”*

Författarens egen hund, Skurk, som förekommit i texten, gjorde praktik samtidigt och kunde visa på förändringar hos sig själv. Vanligtvis är Skurk en pigg och energisk hund, men tillsammans med arbetstagarna tog han på sig ”arbetsrollen” och gick lugnt och sansat bredvid på promenaderna.

4 Slutdiskussion

Syftet med det här arbetet var att ta reda på hur hunden påverkar oss och vår hälsa, samt hur man kan använda sig av det. Avgränsningen var att fokusera på hundar som användes för socialt arbete.

I arbetet har man kunnat läsa om alla de positiva effekter en hund kan ha på en människa, såväl gammal som ung, med funktionsnedsättning och inom behandlingshem. Det har handlat om såväl psykiska som fysiska effekter, och undersökningen verkar stämma bra överens med vad forskningen i detta arbete säger. Tyvärr har mycket av forskningen och studierna som använts gjorts då man har ett starkt samband till hunden eller djuret, och kanske till och med äger den och umgås med den åtskilliga timmar varje dag. Sandström & Stenlund (2005) pekar på vikten av att ha en relation till djuret, vilket verkar vara en viktig faktor för att kunna få ut de största effekterna. Precis som Löwdahl (2006) nämner, så är det också viktigt att man är positivt inställd till hunden. Är man negativt inställd eller rädd, väcker hundens närvaro istället negativa känslor och man går miste om de flesta positiva effekterna. Oftast reagerar man dock positivt på hunden, och varför man gör det kanske kan hänga ihop med biofiliteorin, som togs upp i detta arbete. Det är en intressant aspekt.

Nu när jag har fördjupat mig i olika sorters verksamheter med hund, så har jag skapat mig en uppfattning om att arbetet inte får ut maximala effekter om man t.ex. bara tar in hunden en gång i månaden och heller inte arbetar aktivt för att nå ett mål. Jag tror att hunden måste involveras i verksamheten på ett sådant sätt att man får tid till att just komma hunden nära, och tvärtom – att människorna får komma hunden nära. Här vill jag också lägga vikt vid att utbilda sig och sin hund innan man börjar detta arbete. Jag tror att man får mycket kunskap, dels om hur man ska lägga upp arbetet mellan hund och människa på ett bra och målmedvetet sätt och vilka metoder man ska använda. Som sagt, att enbart ha en hund närvarande ger inte samma stora effekt som om man involverar den på ett bra sätt. Sporadiska besök ger antagligen heller inte samma långvariga effekt, utan endast en för stunden, kortvarig effekt.

Min åsikt är också att föraren har en stor uppgift. Förutom att arbeta målinriktat och ha hunden som ett redskap och kunna vara uppmärksam på människorna runt sig, så är det även otroligt viktigt att se till hundens bästa. Föraren bör kunna vara uppmärksam på signaler hos både hund och människor man möter – för bådats säkerhet. Som alltid när man arbetar med djur, så kan man heller inte vara 100 % säker på vad som kommer att ske. Djur är spontana och reagerar instinktivt, vilket såklart medför risker. Därför är det av största vikt att endast använda hundar som är väl lämpliga för ändamålet, d.v.s. att de har ”bra nerver” och ett stort människointresse till exempel, men samtidigt kunna vara lugn och sansad. Jag tror inte att alla hundar skulle klara de kraven som ställs på våra vård-/terapihundar. För att kunna utbilda sin hund till detta finns också särskilda tester för hunden att gå igenom innan den kan få sitt diplom.

Man bör beakta att jag i detta arbete också fokuserat på de positiva aspekterna. Med det menar jag att det finns nackdelar, som med det mesta annat. Dock tror jag att den som drar det tyngsta lasset, är den som lever med hunden. Det är den personen som både delar och anpassar sitt liv efter hunden. Kanske kan det bli en stress i att hinna promenera, träna, ge mat, tänka på hundvakt, och få uppleva att hunden gör saker man inte tänkt sig och liknande, men undersökningar verkar å andra sidan tyda på att det är värt det och att man får otroligt mycket tillbaka.

Har man inte möjlighet att ha sällskapsdjur i hemmet, kan en eventuell skolhund t.ex. kanske täcka det behovet istället. Att tidigt involvera djur för barn tror jag är en bra idé, just för att väcka intresset för dem och att umgänget med djur är helt naturligt. Sedan kanske man kan, om allt vill sig väl, bära med sig det djurintresset upp till sina sista år i livet. Själv har jag ingen erfarenhet av skolhund, men när jag gick i lågstadiet användes en särskild nalle för att öppna upp för diskussion och för att finnas där för dem som behövde prata eller bli tröstade. Även om nallen inte levde på riktigt, så blev den verklig i min och klasskamraternas ögon, och det var skönt att veta att nallen alltid fanns där. Därför tror jag verkligen på idén om att använda sig av skolhundar, precis som skolhunden Keo som beskrivs i detta arbete.

Jag tror att användningen av hunden i samhället kommer att bredda sig ännu mer, och jag är övertygad om att man kommer att få se fler hundar i socialt arbete. I en uppsats jag läst (Sörberg & Kärnebro, ”Hunderbara älskade – om upplevelsen av hundens inverkan vid psykisk ohälsa”, 2007) vid sidan av detta examensarbete, läste jag om fall där man börjat använda sig av servicehundar för patienter med psykisk ohälsa. I dessa fall hade man lärt hunden att varna innan patienten får mani eller panikångest. Med det ville jag säga att det nog bara är vi själva som sätter gränserna för vad man kan åstadkomma! En hund är en relativt billig resurs som borde uppmärksammas mer, och statusen på hundarna borde höjas. De gör ett toppenjobb!

5 Källförteckning

5.1 Forskningsrapporter

Borgö, Liza & Martis, Ellinor. (2011) *Hunden – (den äldre) människans bästa vän?*, Linnéuniversitetet

Carlson, Marie (2006) *Djur som verktyg i socialt arbete*, Stockholms Universitet

Forsman, Anna & Forsman, Elin. (2006) *Hunden har fått mig att inse att jag inte bara kan bli förbannad*, Linköpings Universitet

Karlsen, Veronika (2006) *Hundens betydelse i dagens samhälle*, Sveriges Lantbruksuniversitet

Löwdahl, Viveca (2006) ”*Det ger en sådan positiv känsla, att någon visar en sådan glädje och omsorg om en*” – en kartläggning av hundägarens personliga vinst av att ha hund, Stockholms universitet

Manimalis (2009), *Manimalisrapporten*

Sandström, Cecilia & Stenlund, Sara. (2005) *Hundägarens relation till hunden – Hur hundägandet kan påverka motståndskraften mot stress hos hundägare*, Luleå Tekniska Universitet

Silfverberg, Gunilla (2009), *Hästens och hundens roll i rehabilitering och förebyggande hälsoarbete*, Ersta Sköndal Högskola

Sundin, Sanna (2004) *Djur i interaktion med barns lärande*, Linköpings Universitet

Wibäck, Jenny (2009) *Projekt Pedagoggen – Hunden som pedagogisk resurs i Daglig verksamhet*, Högskolan i Halmstad

5.2 Internet

Sunt liv, ”Hunden Keo ger elever och lärare arbetsro i skolan”, <http://www.suntliv.nu/Amnen/Psykosocial-arbetsmiljo/Artiklar-om-psykosocial-arbetsmiljo/Hunden-Keo-ger-elever-och-lararearbetsro-i-skolan/>, hämtat 2012-05-05

Svenska Terapiahundsföreningen, <http://www.svth.se/om-foreningen/terapiahunden/>, hämtat 2012-05-05

Svenska Terapiahundskolan, <http://new.terapiahundskolan.se/terapiahunden/>, hämtat 2012-05-05

Vårdhundskolan, broschyr, <http://www.vardhundskolan.se/images/stories/Broschyr.pdf>, hämtat 2012-05-05

Vårdhundskolan, faktablad, <http://www.vardhundskolan.se/images/stories/Faktablad.pdf>, hämtat 2012-05-05

5.3 Andra källor

Intervju handledare **Hundpatrullen**, Ekerö (se bilagor)

Intervju arbetstagare **Hundpatrullen**, Ekerö (se bilagor)

Favela, Björn (2012). E-mail (se bilagor)

**INTERVJU HANDEDARE HUNDPATRULLEN
2012-04-19, Ekerö**

1. **Börja med att berätta lite om vad du har för utbildning och vad du har jobbat med innan!**

Oj.. Jag har läst på Malmö Högskola, nånting som heter Handikapp- och rehabiliteringsvetenskap. Och sen har jag läst pedagogik och didaktik på Lunds Universitet. Och sen har jag utbildat mig till friskvårdskonsulent en gång i tiden. Fast jag.. Innan jag har börjat jobba med det här så har jag jobbat med hästar. Och varit jockey faktiskt, många kilon sen. Och sen så kom jag in, jag skulle bli lärare, tänkte jag. Men sen jobbade jag samtidigt med en kille som hade autism, extra, och då tyckte jag att det var mycket skojigare, för då kan man jobba mer individbaserat liksom.

2. **Och hundpatrullen då, vad är det?**

Det är en daglig verksamhet som.. det här var ju jättesvårt ju! Som går och hämtar hundar i hemmet mot betalning, tar dem på promenad och sen lämnar dem i hemmet igen.

3. **Vad är syftet med Hundpatrullen?**

Det är att få arbetstagarna att ha ett så närliggande den öppna arbetsmarknaden, alltså ett jobb som är ”på riktigt” så att säga.

4. **Vilka är arbetstagarna?**

Det är dem som är inskrivna i LSS. Som är inom omsorgen då. Det är personer med utvecklingsstörning och personer som har Asperger, då utan utvecklingsstörning.

Det är oftast den typen av diagnoser?

Ja, och hos oss har vi då väldigt duktiga personer med lindrigare utvecklingsstörning. Flera av dem har provat på vanliga jobb, och vissa av dem har vanliga jobb.

5. **Beskriv en vanlig dag!**

Då kommer först handledarna hit på morgonen och går igenom dagen och snackar lite. Och sen vid, ja, efter en halvtimme så börjar arbetstagarna att droppa in och äter lite frukost. Sen har vi morgonmöte där vi bestämmer vilka hundar som vi ska ha, eller dem vill ha. Och sen går vi ut första rundan och hämtar hundar. Kommer tillbaka, äter lunch, och sen har vi en runda till på eftermiddagen med andra hundar. Och sen fikar vi, städar, går hem.

Hur länge är ni ute?

På förmiddagen är vi ute i ungefär 1,5 timme. På eftermiddagen 1 timme. Ibland mer, ibland mindre. Beroende lite på väder och hur trött man är.

6. Hur involveras hundarna i det här?

Vi har ju två hundar som är på plats, Bella och Wilma. De är ju våra hushundar. Då finns det ju de arbetstagare som inte klarar av att hålla i en betalande hundkund, och då har vi använt oss väldigt mycket av både Bella och Wilma till det, framförallt Bella.

7. Är det någon särskild tanke man har på att ha en verksamhet där man involverar hundar?

Ja, absolut. Speciellt inom omsorgen. Har man utvecklingsstörning och psykiska pålagringar så är det ju det, att hundarna tar ju bort väldigt mycket av utåtagerande till exempel, bara genom sin närvaro, så kan de lugna ner människor helt enkelt. Och just det att, är man inom LSS så gör man oftast som alla andra säger. Man får inte riktigt ha en egen vilja och ingen bestämmanderätt. Men får man hålla i en hund får man vara bestämmande och man kan styra liksom. Och få kärlek hur man än är.

Det här som du pratade om med minskat utåtagerande, är det något som du själv har märkt av?

Absolut, ingen tvekan. Vi kan ha en arbetstagare som kommer in hit på morgonen och är jättemycket uppe i varv och är jätteförbannad för nånting, men så fort den får se en hund så blir den här personen lugn. Det är coolt.

8. Varför vill DU arbeta med hundar?

För att jag ser.. För det första älskar jag hundar, såklart. Jag har två hundar själv! Men sen ser jag också hur mycket gott det kan göra för de här personerna som ibland anses ha en hämmad utveckling, men som du till exempel såg igår, då var det ju en tjej som har ganska grav autism, som plötsligt tar ett eget initiativ för att kasta en pinne. Det sker.. Det väcker upp nånting, gör det, faktiskt. Och jag har alltid trott på den här kombinationen, med djur och människor med utvecklingsstörning eller psykiskt handikapp eller alltså, att det är en bra kombination. För att då kan man inte bete sig hur som helst heller runt omkring djuren. Och på nåt sätt så vet ju de detta. Det blir en behagligare arbetsmiljö på nåt sätt.

Både för handledare och arbetstagare?

Ja. Det blir ju mjukare. Jag vet inte, om du har märkt av det, att det är en ganska mjuk stämning liksom, på nåt sätt.

(Mm, verkligen.)

Eller kärleksfull stämning. Innan vi fick lov till att ha Hundpatrullen, så var vi ju i café, och där var det mycket... hårdare. Man öppnar upp sig som person på nåt sätt när man har djur i närheten. Det blir en möjlighet till en helt annan kommunikation som man kanske inte har annars. Tänkte på det när din lärare var här och, jag hann inte prata klart där, men just det här med den här personen som inte har utvecklingsstörning, Asperger och ADD då, och mycket psykiska pålagringar. Och han har vissa dagar när han går och inte pratar med oss. Han svarar inte på tilltal, ingenting. Men – han kan prata med hunden. Och då kommer jag ihåg att din lärare sa ”Ja, fast det kan ju kanske också kan

öppna upp för kommunikation med människan”. Fast ibland är det inte det som är poängen, utan det som är poängen är att han faktiskt har en kommunikation och att det kan vara skönt för honom att fortfarande ha den här kommunikationen och slippa det här mänskliga, som man kan ha väldigt svårt för om man har de här diagnoserna.

Så, det är oavsett om det är en människa eller hund, bara man får en slags kommunikation med någon?

Precis! Och en uppskattning, att man liksom får vara precis hur sjutton som helst, men ändå liksom få den här uppskattningen av någon, och i detta fallet hundarna då. För de dömer ju inte. Och det är väldigt lätt, tror jag, när man jobbar, eller.. Folk som jobbat länge inom omsorgen blir ofta lite, jag vet inte.. Det finns en så tråkig syn på nåt sätt, med det här med arbetstagare och handledare, och du vet, att de inte kan och att man ställer sig lite över - fast det är ju inte sanningen liksom. Förstår du hur jag menar? Det är inte.. Utan att, också just när vi har hundarna, man får också.. Det blir en sån öppenhet i jobbet på nåt sätt. Man tänker inte ”den här personen klarar inte av det här”, utan.. Hur ska jag förklara..

Menar du att man inte blir fast i tänkandet..?

Precis! Att men ”Den här personen har ingen utveckling i sig”, ”Den kan inte fixa att hålla en hund”, eller.. Men det klarar de ju visst! Det är ju helt.. Alltså, man vågar nog lite mer, tror jag.

9. Känner du att hundarna har påverkat dig och andra?

I arbetet? Ja, absolut, jättemycket. Jag känner en enorm stolthet att få vara med i Hundpatrullen. Speciellt när jag jobbar med personerna som har lite... ja som är mer gravt utvecklingsstörda eller har lite svårare autism eller... där det anses vara omöjligt att man ska kunna vara flexibel, eller att man ska... Då märker man att de kan bli mer flexibla, på grund av hundarna. För att då har de hundarna att fokusera på, så att då gör det ingenting om man svänger åt ett annat håll. Ena dagen åt ett håll och andra dagen åt ett annat, med en person som kanske bara har klarat av då att gå med människor och bara klarar av att gå samma runda varje gång, varje gång. Men har man hunden med sig, då får man plötsligt en frihet, för då kan man fokusera på hunden, och så kan man gå åt olika håll. Förstår du hur jag menar?

Ja, att det blir fokus på hunden mer än på en själv?

Ja, precis. Och då blir ju hunden ett hjälpmedel till att säga ”Okej, vi behöver inte gå samma runda hela tiden”, utan vi klarar av att gå.. Man blir mer.. Man kan röra sig mer fritt liksom.

Man kan på nåt sätt tänka ifrån sig själv, och tänka på hunden.. ?

Precis. För har man autism, och många av våra ligger inom autismspektret, då vill man gärna att det ska vara ”samma lika” varje dag. Men det går ju inte här. Alltså, du vet ju, den tjejen som går med Skurk, har ju autism, alltså diagnoserad autism. Hon har ju varit innan... så har hon varit väldigt självskadande och väldigt ja, alltså hon har varit väldigt låst i sin diagnos liksom. Och nu är ju hon den lyckligaste människan i hela världen för

att hon får jobba med hundar. Det säger ju ganska mycket. Sen kan man kanske inte förklara varför, men det är väl det att hon känner att.. Ja, men dels att vi litar på henne, ”du fixar det här”, men sen också att hon känner att hon, kanske för första gången i sitt liv, får lov att styra nånting själv och får respons tillbaka att hon är helt fantastisk! För de (förf. anm: hundarna) ser ju inte hennes autism liksom. Så hennes utåtagerande, utbrott och självskadebeteenden har helt gått bort. Och det är helt fantastiskt, och det är inom loppet på ett par år bara. Och det kan inte vara nån annan förklaring, för vi har jobbat med henne i många år, då i cafét, så det kan ju inte vara nån annan förklaring än att det är hundarna som har gjort det här för henne. Och det är ju coolt.

Det är ju en stor förändring.

En riktigt stor förändring alltså.

Jag ser ju själv på promenaderna, det är skratt hela vägen, det är ju verkligen glädje..

Japp! Det är ju ingenting som att det skulle va.. Och det är inget som är.. Hon har ju haft så svårt att vara flexibel och alltså, du vet. Och då visst, alltså det här med promenaderna att man kan gå åt olika håll, men det är ju även flexibiliteten när man sen är utan hundarna, att hon liksom klarar att ”Nu går jag till bibblan”, ” Jag gör det här själv”, ”Jag...” Alltså, nånting som egentligen folk har sagt att ”Men ojoj, det här är svårt och det här kommer inte gå”, och så blir plötsligt saker möjliga.

10. Vi kan ta nästa fråga. Vad är positivt, och vad är negativt med att arbeta med hundar?

Det mest positiva är väl att, som jag sa innan, att det skapar en lugnare miljö, mer kärleksfull miljö... Och jag tycker inte att det finns nåt negativt, jag har inte upptäckt det än i alla fall. Eh.. Nej, jag kan inte säga att det finns nåt negativt. Jag menar, det är ju inte bara arbetstagarna som är gynnade av att det är hundar här, och att vi går och hämtar, utan det är ju man själv också, man blir ju glad. Jag menar, Ewa (förf. anm: annan handledare) blir ju superglad varje morgon när hon kommer och de (förf. anm: hundarna) kommer och är glada. Det är väl klart, det är ju så man vill ha det när man kommer någonstans, ”Tjenaaaa!” Du vet, ”Välkommeeee!” (skratt). Och så är det ju.

11. Men finns det någon situation där en hund kan ha större fördel, där en hund lättare kan nå en människa, än en annan människa kan göra?

Ja det är väl att de känner av mycket mer. Alltså.. De känner ju av humör bättre än vad människor gör. Så är det nån som är ledsen, då går ju hundarna till den människan. Och det har hänt.. Det finns ju de som är ledsna ibland, och då är det ju så, då kommer ju Bella eller Wilma och säger ”Hörrdu, vad är det?” liksom, och då får man ju en direktrespons av djuret liksom, medan vi kanske upptäcker det en timme senare, så.

12. Tycker du att du utvecklas när du arbetar med hundar?

Ja det tycker jag! Jag får ju se nya fantastiska grejer hela tiden! Jag ser ju... Är man här... Nu har ju du varit här, vad är det, tredje veckan va? Och då hinner man kanske inte se så jättemycket utveckling, men om man ser över en längre tid, alltså... Från att inte ha velat

hålla i en hund för att man inte har vågat, till att bli mer och mer modig, för att då vågar man plötsligt hålla. Alltså förstår du, liksom? Och det är sånt jag ser hela tiden, eller det här initiativet som den här tjejen hade igår, eller att man... Och det speglar också av... Det är ju det jag tycker är intressant, eftersom jag jobbar med människor, att jag liksom ser den här fantastiska utvecklingen. Det här med hundarna ger ju dem självförtroende, och då ser man ju att det självförtroendet, det bär ju de med sig till andra saker. Hade vi bett arbetstagarna skriva den här klagomålsappen, som vi skrev igår, för ett år sen, alltså precis när vi hade börjat, eller ett och ett halvt år sen, då är det inte säkert att alla hade skrivit. För de hade inte trott på sig själv. Så det är vad jag tror att... Hundarna gör att man tror på sig själv. Alltså man får ett självförtroende som gör att man kan göra andra saker också. Låter det konstigt?

Nej, absolut inte. Du menar att det inte bara är när man är med hundarna, just nu, utan man bär även med sig det?

Nej, man bär med sig det, för att man vet.. Man har en stolthet i sitt jobb, alltså tar man en stolthet över sig själv. Och då vågar man också mycket mer, man vågar säga nej. Det är ofta så inom... Och det är det jag tycker är coolt, för det var ju det som var frågan, alltså det är ju det jag liksom får ut av det här, att människor blir så stärkta av det här, för att... Då kan vi ta den här tjejen som brukar gå med Skurk. När vi började jobba med henne för tio år sen, nånting, då sa hon Ja till allt. ”Ja, ja, ja” För att det var ju lättast. För att då blev det ju inget bråk. Och vi har ju upptäckt att hon kan ju absolut säga Nej. Och hon har ju börjat säga Nej nu, ”Ne-nej”, och då blir man såhär (förf. anm: informanten ser förvånad ut) ”Åh, hon säger nej!” liksom. Men det är ju också en följd av att man har fått det här självförtroendet liksom. Så det är så mycket coola grejer som händer, fast det kanske är små, små steg i taget liksom, som man ser när man har jobbat med det, ett tag.

13. Men är det... Skulle du säga att du och andra har lärt sig nåt av hundarna? Om hundarna kan lära nåt...?

(lång tystnad) ... Nä, det vet jag inte.. (skratt)

Svår fråga. (skratt)

Ja eller hur! Nej, det vet jag inte... Att man lär sig säga ifrån, att man inte bara åker med, som det säkert är så lätt... För att, är man inom omsorgen, både inom boende och daglig verksamhet, så är det ju handledarna som är som chefer typ, och det måste man lyda, det har man ju lärt sig sen man var liten, men.. Men hundarna behöver du ju inte lyda, utan det är dem som ska lyda dig, förstår du? Det är liksom såhär, och då har man kanske lärt sig att ”Jag kan också säga ifrån, jag kan också”, och det är väl det, man lär sig då, det är lite luddigt men... Att ”Jag har också rätt att säga vad jag tycker och säga vad jag vill” och att min åsikt är viktig liksom. Det blir en följd av att åsikten är viktig för hunden, och då, då är ju min åsikt viktig, och då kanske man vågar uttala sig i andra frågor och säga ”Nej, det där har jag ingen lust med”, som man för några år sen hade sagt ”Ja”, och sen hade man inte alls mått bra i det, egentligen. Så det.. Det blir ju en enorm utveckling då. Man känner att man har ett... Ett värde helt enkelt! Jag vet inte hur mycket du har läst om historian, alltså om du har sett filmen ”Från idiot till medborgare” till exempel?

Nej, den har jag inte sett.

Nej, men alltså, för att det är ju så nytt egentligen. Att... man har det... Jag tycker inte det här är det bästa liksom att man får gå på pension och leva liksom såhär. Det bästa hade ju varit om man hade fått lön, men bara för trettio år sen så satt de ju fortfarande, alltså de här underbara människorna, på institutioner och blev massduschade. Ja men du vet, såhär sjukt, sjukt, sjukt liksom. Och det har liksom hängt med lite grann, fastän det är fult att prata om. Men det har hängt med lite grann att folk har ett annorlunda synsätt liksom. Därav så vågar inte de prata upp, för att de vet att de sitter, de är ju liksom kategoriserade i det här lilla facket liksom, att "Vi har ingen förmåga". Förstår du?

Mm, jag förstår. Det är trist, det är tråkigt!

Ja, det är det. Och därför... Och det är ju inte lätt, jag menar... Vi som, alltså, människor kan ju prata och prata och säga att "Du är liksom precis lika mycket värd som alla andra", men det är bara ord. Det är precis som att hundarna ger nån slags energi. Förstår du hur jag menar? Vi kan säga att "Du är fantastisk", och det kan hjälpa lite grann. Men hundarna ger en en direkt bekräftelse på att de gillar nån liksom.

Det märks så tydligt?

Ja, att det är nån energi på nåt sätt.

14. **Hur ser du, och hur ser man på hundarna. Alltså, ser man det som en... Är det bara en hund?**

Ja, jag ser dem, eftersom jag jobbar med det här, så jag ju hundarna som ett hjälpmedel också. Ja, faktiskt.

Hur tror du att de andra ser på hundarna, arbetstagarna?

Både som kamrater och som ett arbete, tror jag.

15. **När man kommer som ny till Hundpatrullen, hur ser man på hundarna då, och hur ser man på hundarna sen när man har varit här under en längre period?**

Som ny kan man, om man är arbetstagare, kan man ju vara lite rädd för hundarna när man träffar nya hundar och sådär. Att det kanske är lite läskigt... men sen upptäcker man ju att det inte är det. Så att, de blir på nåt sätt en del av... oss. Förstår du?

Att hundarna blir en del av "oss"?

Ja, precis. Hundarna är inte där, och vi är inte här, utan de... Alltså vi, vi är tillsammans, men från början kan man ju ha lite såhär "Oj, klarar jag verkligen det här" och man kanske har lite för mycket respekt, alltså dålig respekt, för hundarna, att man liksom blir lite skrajsen och tycker att det är obehagligt och så. Den tjejen som hade Bella idag, till exempel, från början höll hon knappt i en hund alls, och nu klarar hon hela promenaden. Jag vet inte om det säger nånting, men. Det blir nån slags trygghet liksom, på nåt sätt. De skapar en trygghet.

16. **Kan man se några direkta effekter, och kan man se några långvariga effekter av att man har hund på arbetsplatsen?**

Direkta effekter är utåtagerande, då inom vår målgrupp, absolut! Ingen tvekan! För att man kan... Det är på nåt sätt alltså, hur arg man är inuti, så vet man på nåt sätt att det kan man inte va, och då... Du vet det här med kortisonnivåer (eller kortisol??), alltså du vet, att är man arg så bara ökar kortisonnivåerna ”Wooooo”, du vet, såhär. Och det bara eskalerar, eskalerar, eskalerar. Och sen finns det ju olika metoder för att försöka få ner de här kortisonnivåerna, vilket inte är alldeles lätt. En hund är en sån ”kortisoldämpare” – kan man säga så? Och det är liksom den största effekten, vilket är helt fantastiskt, för när vi jobbade i cafét, då flög det stolar alltså. Och det gör det inte här.

Tror du att det ska vara en viss typ av hundar, eller kan det vara vilken hund som helst?

Jag tror att det måste vara en viss typ av hundar som kan göra det. För att vissa hundar är inte intresserade så av alla människor. Men som Skurk till exempel, och Bella, de är ju två perfekta exempel på... Jag tror att de måste vara väldigt lyhörda på människor överhuvudtaget, alltså... Förstår du? ...människors känslor. Det är inte alla hundar som är det. Som Wilma till exempel, hon är ju jättefin och jättegullig, men hon går ju i sin egna lilla värld, och det gör ju varken Bella eller Skurk. Så jag tror att det måste vara, det kan inte vara vilken hund som helst.

Mer långvariga effekter då?

Ja, det här jag pratade om innan också, med självförtroendet, självkänslan, att man är nånting. Man kan ta stolthet i att gå med en hund, man kan... Man skapar en slags trygghet liksom, i vardagen, där hunden kan hjälpa en men att man också då utan hund vågar ta steget ut och göra saker som man kanske inte hade gjort innan, för att man har fått så mycket... Förstår du vad jag menar? Det här är vad jag tror. Så det är ju en långvarig effekt.

17. Kan man utveckla arbetet mellan hund och människor?

O, ja, det kan man! Och hade vi haft mer tid, alltså... Hade vi inte haft betalande kunder, och bara haft ”frivillig-hundar” eller vad man ska säga, då hade vi nog haft möjlighet att träna, träna annat liksom, också. Där man ännu mer hade kunnat få känna att man kan styra nånting och...

Träna... Hur?

Ja, men göra såhär skojiga saker liksom, du vet! Där man ser att du vet, att här lägger jag det här spåret. Det behöver inte vara så himla mycket, men jag har lagt det här spåret, och nu ska jag få min hund att göra det här. Förstår du? För vi går ju bara alltså, nu, men... Det tror jag. Sen får vi ju inte... Vi får ju låta arbetstagarna ta ansvar till en viss del, och där är det ju synd, för där tar det ju stopp. Alltså, för att nästan alla av våra hade klart klarat av att gå in och hämta hunden själv och så.

Det är alltså bestämmelser, regler om att det...?

Mm, det har med försäkring att göra och så, att vi måste vara ytterst ansvariga för hunden, alltså de betalande kunderna alltså. Det är därför det är bra att vi har hushundar,

för där kan de få, för det är mitt val då.

Då har det ju redan påbörjats en viss sorts utveckling när man...

Där man får gå själva i centrum, alltså. Det är ju coolt! Och få känna att vi också litar på dem, men vi vet att "Du klarar det här", och det är ju också nånting som de inte kanske får uppleva annars, att "Vi litar inte på ditt omdöme", eller "Vi litar inte", bara för att man har en utvecklingsstörning. Men det behöver inte alls va så, alltså... Mycket kompetenta människor!

18. Är det någonting mer som du tänker på, som du skulle vilja tillägga?

Det jag tycker hade varit såhär coolt för dig, det tror jag, i och med att de flesta ligger inom autismspektret här och... Man ser inte riktigt det! Alltså du vet, det där har ju liksom hundarna verkligen gått in. Sen hade det varit coolt om du kanske bara hade haft tid att läsa lite allmänt om autism och sånt på nån sida, så du förstår, alltså du vet ju säkert det här med empati och du vet, förmåga att förstå någon annan. Där har ju de förmågan att förstå hunden mer än vad de har förmågan att liksom... Men det är en ganska cool grej liksom, för säger man att "Du har autism" liksom, ja men då "måste" den här personen vara si och så, si och så. Men med olika hjälpmedel, det vill säga hundarna, då behöver det inte alls va så.

Nej, min bild av hur en person med autism är, stämmer inte riktigt överens...

Rainman, eller hur! Det är Rainman, har du sett den?

Ja, det stämmer inte överens med hur det ser ut här!

Sen har ju "Adam" Asperger och ADD, "Beatrice" har autism, "Cecilia" har autism... (förf. anm: fingerade namn) De flesta här ligger inom det. Så de, enligt pappret, ska egentligen inte ha förmågan till att "Åh gulliga Bella", du vet, eller "Åh, Skurk!". Alltså de ska inte ha den förmågan att, enligt papper, men så är det ju inte. De kanske inte har den förmågan gentemot en människa, men de kan säga såhär till exempel "Åh idag är Bella trött!", men de kan inte se det på mig. Förstår du? Det är skithäftigt egentligen om man tänker efter, eller hur!

**INTERVJU ARBETSTAGARE HUNDPATRULLEN
2012-04-20, Ekerö**

1. Berätta lite hur det kom sig att du kom till Hundpatrullen! Alltså, hur började du jobba här?

Ja, det... Jag har ju jobbat här när... vad heter det... förut, innan Hundpatrullen kom ner hit.

När det var café?

Ja. Sen när Hundpatrullen startade här nere... Och då hoppade man på tåget liksom.

Fick du välja det själv, eller...?

Nej, det var bara... Man hakade bara på liksom.

Du ångrar dig inte, va?

Nej, det gör jag INTE!

2. Varför vill du jobba med hundar?

Ja, det... De är söta, gulliga, sociala, ger mycket kärlek... Så att... Och är man ledsen, ja då känner ju hundarna på sig att man är ledsen. Såna saker.

Vad gör de då?

Ja, de hoppar och tröstar...

De kommer till dig då?

Ja.

3. Beskriv hur en vanlig dag på Hundpatrullen kan se ut!

Ja, det... En vanlig dag, ja... Fikar ju först, och sen klockan nio, ja då går man ju liksom, då får man ju välja vilken hund man vill ha och hur dagen ser ut.

Brukar du vilja ha samma hund?

Nja, ibland så, ibland så! Fast jag roterar liksom. Roterar ju hund dag för dag liksom.

Sen då, hur ser dagen ut efter det, efter mötet?

Ja, så går vi väl... går vi och hämtar hundarna. Till respektive husse och matte. Så att,

ja... Ja, så går vi väl... Sen går vi den vägen som, som vi vill gå, eller inte gå. Så att det...

Är det olika vägar, eller är det någon speciell promenadväg som ni brukar gå?

Nä, det är väl olika. Beror på vad det är för väder och vind så...

4. Har hundarna påverkat dig på något sätt?

Ja, det, hundarna på... Hundar känner ju av hur man... Aa, hundarna känner ju av liksom hur... Om man är arg eller nånting sånt. Det känner ju hundarna av... Så att, det... Är man deppig då känner de på ett speciellt sätt och...

Vad gör de när man mår dåligt?

Ja, det är väl... Ja, det... Ja, de stannar väl till, drar ner tempot liksom.

De känner av det?

Ja! Det gör de verkligen.

5. Kan du se att hundarna har påverkat andra här på Hundpatrullen?

Ja, det... Det tycker jag att, det funkar ju bra liksom. Med andra hundar också. Men inte alla gånger.

6. Vad är positivt, och vad är negativt med att arbeta med hundar?

Hmm... Ja, det negativa med hundar, det är när de drar. Det är det enda som är negativt.

När de drar i kopplet?

När de drar i kopplet, det är det enda som är negativt. Och det positiva, det är att de ger en massa kärlek och såna saker. Så man blir, ah... Man blir glad och...

7. Kan du känna att det är vissa situationer där man har lättare... Om vi säger att man är deppig, och att ibland kanske en hund passar bättre än en människa. Alltså att man hellre vill vara med en hund än en människa, finns det såna tillfällen?

Ja, jag har, jag skulle tycka det... skulle va bättre ha en hund när man är deppig liksom, nere, för...

Varför är en hund bättre?

Ja, det är liksom... Nej men det är väl... De är mysiga, liksom... Lugn, harmoni på hundarna, de... sprider en glädje, som en värme.

Och de gör alltså på nåt sätt som inte människor gör riktigt?

Jaa... det gör de...

8. Tycker du att du utvecklas när du arbetar med hundar?

Ja. Det gör jag, verkligen. Det...

Berätta!

Euh... Ja, det... man har ju utvecklats så tillvida att man som, man klagar inte om det är regnigt eller nånting, det är liksom... Det är ju... vårt jobb är ju, det är ju att gå ut med hundarna. Hundarna ska ju inte gå ut med oss. Det är hundarna som ska ut, ut och gå liksom.

Har du utvecklats på nåt mer sätt, än just med vädret?

Ja, det... Ja, jag har ju utvecklats till, att jag hjälper liksom, att jag hjälper mina medmänniskor och kamrater.

Är det sen du var med i Hundpatrullen som du känner att det blivit mer så, eller?

Ja. Ja, det tycker jag. Så att det...

9. Tycker du att du kan se att andra har utvecklats också, just när de arbetar med hundar?

Ja, det... Ja, det tycker jag att de har gjort.

På vilka sätt?

Ja, det är väl... Aa... En del kanske skäller på hundarna. Om inte hundarna, om de drar för... Om hundarna drar för mycket, aa då, brukar ju kanske "Sara" (förf. anm: fingerat namn) eller nån dra i kopplet för hårt, och sen så man... aa, stå och skälla på hundarna. Och det tycker ju inte liksom... Då blir de såhär som "Vad har jag gjort nu" ungefär.

10. Vad är det mest lärorika med att få arbeta med hundar?

Ja, det lärorika med hundar, det är att man får liksom... mycket kunskap om hundar liksom, som man aldrig har vetat förut, hur de... Hur de har varit förut liksom.

Tycker du att det är kul att lära sig om hundar?

Jadå, det tycker jag.

11. Har hundarna lärt dig något?

Ja, det... Lärt och lärt... Ja, det är väl... Om jag är ute och går, om jag är ute och går med hunden, ja jag har ju liksom... Man ska låta liksom hunden som nosar, som... Då är det bara att följa med hunden liksom. Med leende koppel.

12. Hur ser du på hundarna? Alltså, om man tänker på vilken relation du har till hundarna. Vad är hundarna för dig?

Ja... Hundarna för mig, det är att man... Man måste va lugn av sig. Och inte bli rädd för hundar. För jag vet det, är man rädd, är man rädd för hundar, då känner hundarna på sig att man är rädd, och då tycker de det bara är ännu mer skojigare att hålla på att skälla, och... såna saker. Sen brukar jag liksom göra så att... jag låter alltid hunden få komma fram och nosa på mig först innan jag klappar. Och sen brukar jag alltid fråga om "Är det okej att jag...", "Får jag klappa hunden", och skulle matte eller nån säga ba "Nej det får du inte", ja men då får man... Då får man respektera liksom att, då får man inte/.

13. Hur tror du att, alla som jobbar här på Hundpatrullen, ser på hundarna? Vad har man för relation till hundarna?

Det, det vet jag inte... Jag kan ju bara svara för mig själv, vad jag... Jag kan ju liksom inte svara för de andra liksom, hur de...

14. Hur upplevde du hundarna när du... Alltså, första dagen på Hundpatrullen, var du rädd för hundarna, eller... Var du redan hundvan, eller...?

Nej, vad heter det, jag är ju rätt så van, jag har inte... Jag är ju rätt så van, för jag och mina föräldrar, vi har haft två hundar själv, så att... Då är man... Då har man blivit van vid det, så att, det... Då är man inte lika rädd... skraj, för hundar. Men det beror på vad det är för ras också. Så här vallhundar och sånt, det... De kan jag tycka är helt okej, men när det är såhär, vad heter det... Så här, vad heter det, pitbull, eller så här kamphundar, då... Då brukar jag vara lite såhär va "Oooobs!"

Men "Tjorven" (förf. anm: fingerat namn) då, är du rädd för henne? (Förf. anm: hund på Hundpatrullen, är av ras som ibland kallas just kamphund)

Nej, henne har man ju, henne har man lärt känna så himla mycket nu, så att... Det är liksom... Henne är man inte så rädd för.

15. Tycker du att man kan utveckla samarbetet mellan hund och människor här på Hundpatrullen?

Ja, det tycker jag att man kan göra.

Har du nåt förslag på vad man kan göra?

Ja... De kan ju jobba som vårdhundar och... Och sen, ja... Man kan ju utbilda hundarna till, ja, som epilepsihundar och... såna saker.

Har du nån idé på vad man kan göra med hundarna här på Hundpatrullen då, om man vill utveckla det man har här?

Ja... Det var... Det som jag skulle, som jag skulle kunna efterlysa liksom, det är liksom att, att man kanske har ett sånt när man är ute och går liksom. Man har ett... Den med hund är... Är en vårdhund, så att folk ser.

Att de respekterar på ett annat sätt?

Ja.

Hur tänker du då, att de ska ha... Hundarna typ ha en väst på sig?

Ja, jag ty... Ja, en väst eller nånting.

BJÖRN FAVELA, E-POST

□ Petra Hermansson
Till bjornfavela@gmail.com
2012-03-23
Svara ▾

Hej Björn!

Jag kommenterade just Keos blogg och fick din mailadress. Jag håller på just nu och skriver ett examensarbete om hur man kan använda sig av hunden i arbetet med bl.a. unga människor. Det var jättekul att jag kom in på er blogg! Det ni gör verkar ju jättespännande!

Undrar hur det kom sig att Keo blev en skolhund? Var det din egen idé eller kom den från skolan? Har ni gått någon utbildning, som t.ex. terapihund eller är Keo en "helt vanlig hund"? :-)

Skulle vara spännande att få höra hur ni arbetar också! Hur ser en vanlig dag i Keos liv ut? Vad har han för arbetsuppgifter? :-) Och märker du något resultat av det ni gör?

Med vänliga hälsningar

Petra Hermansson

□ Björn Favela Ödman Lägg till i Kontakter
Till Petra Hermansson
2012-03-26
Svara ▾

Hej!

Nu har jag mer tid, så nu får du svar på dina frågor:

Keo blev skolhund genom att jag först bestämt mig att skaffa en passande ras (Amerikansk Akita) och sedan sett till att han kom från en trygg flock och miljö, och sedan tränat honom för just detta syfte. Jag hämtade Keo i Juni och fick i Augusti en förfrågan om att ta mig ann ett uppdrag i en mellanstadieskola med en elev med speciella behov. Här kunde jag kombinera min egen kompetens med alla de socialpedagogiska hjälpmedlen som Keos närvaro innebär.

Det var alltså min idé och skolans behov rymdes i denna, jag fick sälja in den lite bara.

Keo har ingen officiell terapihundsutbildning, men nu på fredag kommer Svenska Terapihundsskolan och gör studiebesök hos oss (lärar och fem ekipage).

En vanlig dag består av en lång morgonpromenad med en speciell elev, där Keos närvaro bjuder in till viktiga samtal, stimulerar, motiverar till själva promenaden och skapar ett viktigt sammanhang där man får utöva emapti ("Keo måste röra sig, vi måste hjälpa honom"). Keo vilar ett par timmar i vårt eget rum, skapar en lugn och trygg känsla för eleven/eleverna. På lunchrasten kan eleverna spendera tid med honom i rummet, på skolgården eller i den närliggande skogen. Kurra-gömma är populärt. Då lär de sig också om Keo's nos, mental stimulerling, eleverna får röra på sig, samtala om naturen, vikten av att samarbeta och massa annat nyttigt!

Resultatet är stort och brett, några nyckelord är; trygghet, motivation, glädje, värme, vänskap, empati, förtroende och förtroelighet, gemenskap.

Ring om du vill ha mer detaljer, jag svarar gärna!

Mvh//
Björn Favela Ödman